

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Emptione Et Venditione. Titvlvs XVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

nicos ejusdem ecclesie pacifice intentare iussionis instantiam, ut tibi eandem reddant pecuniam, persona, non ecclesie commendatam.

Quocirca suademus, ut in illum furem tuam dirigas actionem, eo quod (ut audivimus) loculos habet, & ea que tibi subrepta sunt, asportavit. Nam & iudicibus dedimus in mandatis, ut illum iniquum sub questionibus ad rationem ponant, etiam (si opportuerit) vinculis alligatum, ut dictam pecuniam reddere compellatur: & infra. Si autem cum eis amicabilem poteris de reductum perceptione pacisci, noveris, id nobis acceptum.

[1 Duplici nos anxietate perstringens, eo quod tibi in hoc & deesse non possumus, & adesse non valeamus.]

CAP. II.

Dicit ad quid tenetur depositarius, & quomodo repetatur depositum.

Gregorius nonus.

Bona fides a abesse presumitur, si rebus tuis salvis intentibus, depositas amisti. De culpa quoque teneris, si teipsum deposito obtulisti, vel si aliquid pro custodia recepisses. Pacto vero, culpa vel mora precedentibus, casus etiam foretuis imputatur. Sane depositori licuit pro voluntate sua depositum revocare, contra quod compensationi vel deductioni locus non fuit, ut contractus, qui ex bona fide oritur, ad perfidiam minime referatur. Licet compensatio admittatur in aliis, si causa, ex qua postulat, sit liquida, ita quod facilem exitum creditur habere.

DE EMPTIONE ET VENDITIONE.

TITVLVS XVII.

CAP. I.

Cogit Episcopus ne carius vendatur transuentibus, quam in mercato venderetur.

Ex concilio apud Valen. c.]

Lacuit ut Presbyteri a plicibus suas admoneant, ut & ipsi hospitales sint, & non carius vendant transuentibus, quam in mercato vendere possunt. Alioquin ad Presbyterum transuentes hoc referant, ut illius iussu cum humanitate sibi vendant.

CAP. II.

Fraudans mensuras & pondera, triginta diebus in pane & aqua paniterere debet.

Ex concilio Moguntin.

Justas mensuras & iusta pondera causa lucris mutare, præsumptum est, 30. dies in pane & aqua poeniteat.

[1 Sicut in divinis legibus sancitum est, & in capitulari Domini Caroli continetur, sicut & iste sacre conventus constituit, sic in omnibus observare placet, &]

CAP. III.

Tenes venditio licet venditor sit deceptus ultra dimidiam iusti precii: potest tamen venditor agere, ut restituatur res, vel iustum precium supplicetur: & si alterum præcise petat, succumbat.

Alexander III. Atrebaten.

Episcopo.

Uim dilecti e filii Beluacen. canonici contra Abbatem & fratres Cariloci s proponerent querimoniam, quod sylvam quæ Nigtauallis dicitur à quibusdam

a Vid. tex. & ibi plene per doll. s. præterea & in Inst. quib. mod. re contrah. oblig. & Anton. Gomez. tom. 2. var. res. c. 7. b reducat. c. Alumnus. al. Aluim. al. Aluernan. al. Aluern. al. Aluc. d. Bur. l. 2. decr. c. 161. l. 109. d. c. 219. & c. 2. eod. tit. in compil. vid. B. Thom. & ibi Cujas. 2. l. 9. 77. art. 1. Coruar. l. 3. c. 14. var. res. l. c. 9. eod. tit. in 1. comp. f. Caroli loc.

eorum ignorante capitulo pro 10. libris 40. marchas tunc valentem comparassent: causam ipsam Morinen. a. Episcopo & decano Remen. commissum terminandam adiacentes, quod si uterque causa cognitioni interesset, requirit, alter in eodem negotio procedere non differret.

[1 & 7.] Tandem decanus in illius cause cognitione processit: & cum ei per testes b. constitisset quod prædicti fratres sylvam minus dimidia iusti precii comparassent, pronuntiavit e venditionem non tenere: & sylvam Beluacen. ecclesie adjudicans, canonicos in possessionem induxit: [2 & 7.] Quia [verò] in arbitrio emptoris est, si velit, supplere iustum pretium, aut venditionem rescindere, cum res minus dimidia iusti precii comparatur: sententiam ipsam tanquam iuri contrariam irritantes, possessionem monachis iudicavimus esse reddendam, salva questione canonicis super deceptioe pretii, vel consensu capituli in venditione non habito, & alia causa rationabili, quam canonici contra monachos duxerint proponendam.

[1 Cum itaq. decanus partes ad suam presentiam convocasset, Abbas & monachi non ad agendum & respondendum, sed ad querendum dilatione mencia destinarunt, afferentes, quod ad nos miserant, & ad audientiam nostram appellaverant. Verum quis in literis appellatio remota fuerat.]

[2 Nunciis igitur utriusq. partis in nostra propter hoc presentia constituta, dum ex parte canonicorum instanter & salubriter peteretur auct. ap. confirmari, habita deliberatione cum fratribus nostris & aliis sapientibus, qui legibus iurati iudicant, eandem sententiam iuri contrariam intelleximus.]

CAP. IV.

Si vir habeat alia bona, unde uxor possit sibi consulere, & consentiente uxore rem propter nuptias donatam uxori resciderit: emptorem, qui spacio triginta annorum rem possiderit, non potest uxor inquietare super ea, maxime si pretium sua uxoris in communionem usum viri & uxoris, h. d. secundum intellectum, quem tenet Parvor. Et est casus notab. limitans jus civile, secundum le And. non oportet adicere, maxime: sed omnia illa tria necessariè requiruntur.

Coelestinus II.

Peruenit e ad nos quod P. miles, A. uxori suæ quoddam domum in donationem propter nuptias allegatam, muliere ipsa expressum dante consentum, B. mulieri vendidit pro certa pecunia quantitate [1 & 7.] Prænominato vero milite viam universæ carnis agnitionis relicta ejus venire contra hoc præsumit, allegans illam domum titulo donationis propter nuptias sibi concessam alienari non potuisse, licet ejus consensus ipsi non esset contractui accessisse. f. præfata vero B. ex eo nititur la. tueri, quod 30. an. g. constante illorum matrimonio domum ipsam bona fide, tituloque iusto possedit: & quia in communes usus viri & uxoris illius precium est conversum, ac facta venditionis tempore, unde sibi præfata mulier consulere potuisset, in viri facultatibus consistebat. Quia igitur super his nos consulere curasti: respondemus, prædictam emptricem (si vera sunt, que præmissimus) præscriptis occasionebus super ipsa domo non debere ulterius fatigari.

[1 Quam ex eadem venditione B. matrimonio supradicto existente 30. annis libere pacifice possedit.]

CAP. V.

Si in venditione adponitur pactionem de recuperanda re, post

a Morin. b Hac duo verba, per testes, desunt in omnibus manuscr. & aliu. antrig. exempl. c verbum, pronuntiatum, desit in antrig. quod tamen adesse debere postulat scriptor. d. de de l. 2. c. de rescind. vend. per Pinellum. e. C. 2. eod. tit. in 2. comp. f. Vide auct. sive a me. Cad. Velleianum. g. al. per p. annos, &c.

certum tempus, modico constituto pretio: praesumitur pignus, & non venditum.

Innocentius III. Episcopo Pallenen. a

A nostram b noveris audientiam pervenisse, quod cum R. laicus dator praesentium, ab M. mutuum recipere voluisset, creditor ne per canonem contra usurarios edictum c, possit in posterum conveniri, domos & olivas recepit ab eodem titulo emptionis, cum revera contractus usurarius ageretur d: quod patet ex eo, quod creditor debitori promissis, quod quandoque a septennio usque ad novennium daret lx. uncias tarenorum, quae vix dimidiam e justis precii contingebant, domos ejus restitueret & olivas. Quia igitur fraus & dolus cuiquam patrociniati f non debent: mandamus, quatenus si res ita se habet, instrumentum venditionis confecto in fraudem canonis promulgati contra usurarios non obstante, praedictum M. ad restituendas domos & olivas ei, ad quem debent hereditario jure devolvi (cum debitor sit viam universae carnis ingressus) per poenam in Lateran. concilio contra usurarios promulgatam, appellatione remota compellat.

CAP. VI.

Venditor deceptus ultra dimidiam justis pretii, agere potest, ut restituat pretium acceptum restituitur, vel justum pretium supplicatur, & in hoc electio est emptori. h. d. secundum Antonium.

Idem Episcopo & Archiepiscopo Vrbinate.

Cum causa g, qua inter oeconomum monasterii sancti Martini de monte ex parte una, ac cives Viterbienses super casamentis ex altera vertebatur, fuisset aliquandiu ventilata, cum constitisset nobis monasterium in venditione ultra dimidiam justis pretii fuisse deceptum: sententiam decrevimus, ut praefati cives aut recepto pretio possessiones restituere memoratas, aut supplerent, quantum constaret legitime venditionis tempore justo pretio defuisse.

CAP. VII.

Trius casus, in quibus re evicta non tenetur venditor emptori restituere.

Gregorius nonus.

Venditori post b institutum contra se iudicium, qui dimiserit, ut rem venditam sibi defenderet nunciare, vel contumaciter absuit tempore sententiae promulgatae, seu per in iuriam sententia lata fuit, de evictione iuxta legitimas sanctiones agere non valebit.

DE LOCATO ET CONDUCTO.

TITVLVS XVIII.

CAP. I.

Excommunicati sunt magistri & scholares Bononienses, qui ante tempus condictionis, conducunt hospitium aliorum magistrorum vel scholarum, sine eorum consensu.

Clemens tertius.

In rescripto i literarum Tusulanen. Episcopi nobis innouit, quod cum civitatem Bonon. tempore suae legationis intrasset: [i & j] Constitutum factam ab Episcopo Portuen. Apostol. sed. leg & a praedicto Tusulanen. Episcopo postmodum confirmatam, videlicet ut nullus magistrorum k seu scholarum super conducendis aliorum hospitibus in laesorem & pra-

a Pallenen. al. cap. Pall. en. b C. i. de empt. in 3. compila. c editum. d extitisset. e dimidiam. f debet. l. si in fraudem. C. de leg. l. i. lex dolo. De dolo. In relictus. Auth. frve a me. Cad. Vellejan. g C. i. cod. in 3. comp. h Vid. Anton. Gomez. tom. 2. Var. res. l. c. de empt. & vend. i Cun. eod. tit. in 2. comp. k Appellatione magistrorum comprehenduntur Doct. utriusq. iura. leg. miter. & l. i. qui. ff. ex quib. caus. majores.

iudicium habitantium audeat hospitem convenire, nisi prius confiteretur tempus conductionis elapsum, vel inquilini in hoc suum favorem praestiterint & consensum; cum idem Fortuen. sub excommunicatione a hoc prohibuit, & alter sub poena anathematis idem decrevit observandum: ratam b esse decernimus, & auctoritate Apostolica confirmamus: Statuentes, ut a te frater Episcopo & tuo quolibet successore hoc singulis annis in communi audientia magistrorum atque scholarium recitetur.

[I Invenit ibi fuisse a bo. me. vv. quendam Portuen. Episcopo constitutum, & sub excommunicatione prohibitum, ne aliqui scholares hospitium majoris mercedis promissione conducerent, ut ea sibi vel majori gloria studio, quasi potentiores in expensis apparere volentes, vel privata utilitati commodo vendicarent. Unde ipse sollicita provisione consideras, quod huiusmodi conditioni improbitas & discordia fontem, & impedimenta non modica pareret studiorum: praedictam.]

CAP. II.

Persona ecclesiastica locare possunt proventus decimarum huiusmodi, quibus conditio ecclesiae sit melior, statuto diocesani contrariis non obstante: & eadem ratio est de aliis rebus ecclesiae.

Innocentius III. Abbati & conventui S.

Perri Fratell. Londin. c

dioces.

Vestra nobis relatio declaravit, quod cum ad firmam fructus vestrarum dare consueveritis decimarum: infra. Diocesi. Episcoporum statuto contrario non obstante, vestrarum decimarum proventus illis libere locare potestis, cum quibus ecclesiae vestrae conditionem poteritis facere meliorem: ita tamen, quod huiusmodi locatio ad feudum vel alienationem non videatur extendi.

CAP. III.

Propter sterilitatem gravem conductori sine culpa sua contingentem, remittitur pensio pro rata, nisi possit cum ubertate praecedentis vel sequenti temporis compensari. h. d. usq. ad 5. verum.

Gregorius IX.

Propter d sterilitatem adficietem magno incommodo conductores, vitio rei, sine e culpa coloni, seu casu fortuito contingentem f, colonis ecclesiae tuae pro rata pensionis remissio est facienda, nisi cum ubertate praecedentis g, vel subsequenti anni valeat sterilitas compensari.

Tantum hic quatuor casus, in quibus inquilinus potest ante tempus conductionis finita licite expelli. Abbas.

Verum invito inquilino domum inhabitare vel reficere poteris, si necessitas (quae tamen non imminet locationis tempore) id exposcat: remissa sibi pro residuo temporis pensione: qui etiam inde rationabiliter amoverur, si perversè ibi fuerit conversatus, vel cum canonem per biennium non solvisset, sibi satisfactione celer non providit. b

CAP. IV.

Emphyteuta ecclesiae meliorationes suas vendere non potest, nisi servari his, de quibus hic. Et si contra fecerit, vel canonem per biennium non solverit, nec moram postea celeriter purgaverit, iuste potest expelli.

Idem.

Potuit emphyteuta (ecclesia primitus requisita, eique nunciato, quantum sibi ab aliis offertur i, si nolle se

a Al. sub poena excommun. b ratum. c Lexonenf. al. London. d Vid. Ant. Gomez. tom. 2. Var. res. c. 3. Arizon. Pennellum in l. 2. C. de refund. vend. pari. i. c. 3. Parisium cons. l. i. Guid. Pap. dec. 630. e & sine culpa. f contingente. g sequenti. h praevidetur. i Vid. l. i. & si rem. ff. dep. & l. domus. s. 2. & utrobique. Bari. ff. de leg. 1.

has tunc... n. a E... mandam... resse ne... differret... itione... od pra... imparal... & Syl... n pollet... tro em... enditio... vetit d... contri... mus esse... ceptose... abito, &... onachus... vovagis, ad que... me... que in... ne pres... dicitur... abito no... o fover... & om... it: em... itit u... iam m... quem... dicitur... cessant... que qua... aliq... B. mo... & f... g... d... m... d... m... d... d... & qua... et con... praes... consti... ti: re... ux pra... non... d... d... re, pat... an om... untur... e. d... a 2. comp... al per... certum